

Diaconie dichterbij mensen

*Brood dat samenbrengt is brood om te delen.
Hilversumse diakenen houden samen een brood vast.*

Beleidsplan diaconie Protestantse gemeente Hilversum 2020-2023

Inhoud

1. Inleiding: Leeft de diaconie dicht bij mensen?
2. Reflectie: Bijbelse wortels van barmhartigheid en gerechtigheid
3. De diaconale opdracht
4. De vertaling naar taken voor de diaconie van de PgH
5. Organisatie van de diaconie
6. Speerpunten voor de komende vier jaar
7. Financiële positie, inzamelingen en besteding van gelden
8. Conclusie: Diaconie morgen dicht bij mensen

1 Inleiding: Leeft de diaconie dicht bij mensen?

Met betrekking tot de afgelopen jaren moet helaas worden vastgesteld dat de diaconie van de Protestantse gemeente Hilversum (PgH), als het ging om individuele ondersteuning in onze woonplaats, geen heel duidelijke rol dichtbij mensen heeft gespeeld. De verwachting, niet alleen van de diakenen, was dat door de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) in 2014, die zware uitvoeringstaken bij de lokale overheid legde, een extra beroep zou worden gedaan op de diaconie. Deze toename bleef uit. Dit is vreemd, omdat er aanwijzingen waren dat grote groepen mensen voor ondersteuning meer en meer een beroep zouden moeten doen op particuliere initiatieven. Daarom hebben wij ons als diakenen de kritische vragen willen stellen of wij wel voldoende zichtbaar zijn; of we voldoende netwerk hebben om ons steentje bij te dragen; of we voldoende in staat zijn om individueel te ondersteunen en elkaar daarbij te helpen; en of we als diakenen en als kerk wel voldoende ruimte nemen en elkaar voldoende ruimte bieden om te ondersteunen als iemand die dat nodig heeft op ons pad komt.

Deze vragen zijn leidend geweest bij het ontwerpen van dit beleidsplan, dat volgt op het plan dat aanvankelijk was opgesteld voor de periode 2014 tot en met 2018, maar dat met een jaar werd verlengd tot en met 2019. Bewust hebben we het jaar 2018/2019 willen gebruiken als een periode van bezinning en brainstorming om tot een ander, meer pro-actief beleid te komen op het gebied van diaconaat in Hilversum.

We hebben ook ervaren dat we als diakenen, verbonden aan het centraal college en de wijken, elkaar te weinig op de hoogte brengen van onze ervaringen waardoor we elkaar onvoldoende stimuleren en inspireren. We wisselden in de achter ons liggende periode onderling vrijwel geen informatie uit over ondersteuning die door de diaconie mogelijk zijn gemaakt. Deels komt dit voort uit een terecht respect met betrekking tot privacy. Maar geen (geanonimiseerde) informatie delen is jammer, want het maakt dat we zeer beperkt inzicht hebben in ons effectief functioneren als diaconie van de Protestantse gemeente.

Daarnaast hebben we gezien dat door de manier waarop de diaconie projecten en instellingen middels giften ondersteunt, het moeilijk is vast te stellen of we voldoende transparant zijn en of we daarin de Protestantse gemeente voldoende vertegenwoordigen. We hebben daarbij beperkt oog gehad voor de betrokkenheid van onze leden bij de diaconie en hun eigen inbreng, los van de diaconale activiteiten die leden zelf initiëren.

De rol van de jeugd in het diaconaat is in eerdere beleidsplannen vrijwel niet aan de orde geweest. In dit beleidsplan gebeurt dit expliciet. De hierop betrekking hebbende paragraaf is geschreven door de jeugdwerker die in 2018 bovenwijks is aangesteld.

Het is onze ambitie de komende jaren 2020-2023 het volgende te bereiken:

- de diaconie wordt binnen de PgH en binnen het maatschappelijk verkeer gezien als een partij die omziet naar de ander in nood en effectief en naar vermogen bijdraagt om deze nood te verlichten
- gemeenteleden worden meer betrokken in de diaconale taak en gestimuleerd initiatieven te ontwikkelen om die diaconale taak uit te voeren
- de jeugd raakt meer betrokken bij diaconale vraagstukken en wordt uitgenodigd daar actief mee aan de slag te gaan
- de diaconie krijgt zelf meer inzicht in haar effectiviteit

- met elkaar maken we onrecht dat we signaleren bespreekbaar
- door diaconale samenwerking tussen de wijken en met andere kerken in oecumenisch verband komt meer van de grond en dichterbij mensen en wordt duidelijker inhoud gegeven aan de eenheid van de kerk van Christus in onze woonplaats en ver weg
- bij rampen ligt het accent op de gedeelde verantwoordelijkheid van diakenen en gemeenteleden om slagvaardig en effectief hierop te reageren. Voor het college van diakenen zien wij in dit opzicht een katalysatorfunctie: signaleren, initiëren, coördineren en stimuleren naar de wijkdiaconieën toe.

De voornemens in dit beleidsplan dienen gedurende de komende vier jaar nader ingevuld te worden in jaarplannen met concrete acties. Deze worden in juni voor het begin van een nieuw jaar besproken en in het college van diakenen samen met de begroting voor een komend jaar vastgesteld.

De realisatie van dit beleidsplan vergt meer kennis, ervaring, netwerk en capaciteit dan de huidige diaconie op basis van louter vrijwilligers aan kan. Dit plan heeft een slagingskans als inzet van een diaconaal predikant en/of diaconaal werker op termijn mogelijk is. Deze kan/kunnen nieuwe initiatieven vanuit de diaconie voor de hele PgH vormgeven.

2 Reflectie: Bijbelse wortels van barmhartigheid en gerechtigheid

De diaconale identiteit van de kerk gaat over de praktijk, maar bijbelse reflectie kan niet worden gemist en is met het praktisch handelen onlosmakelijk verbonden. In een wereld waarin we dweilen met de kraan open, is het nodig dat mensen geestelijk worden gevoed met verhalen die bemoedigen en inzicht geven. In het Jodendom gaat het bij barmhartigheid om menselijke navolging van de *shekinah*, dat is Gods heerlijkheid: *imitatio Dei*. (Babylonische Talmud, B. Sotha 14a, Vgl. Piet van Boxel, *Je zult achter de Heer je God aanwandelen. Met rabbijnen bijbel lezen*, Hilversum 1982) Wij willen de handen uit de mouwen steken om iets van Gods *chesed we emet* (Gods liefdevolle genade en waarachtigheid) praktisch te maken en tastbaar. Gods glorie staat als het antwoord tegenover de nood van de wereld, maar staat daarvan niet los en vertolkt zich vol genade in het zenden van Christus (zoals het kyriegebed gevolgd door het gloria in de liturgie van de christelijke kerk laat zien). Voor Joden, christenen én moslims, is God de barmhartige (*racham*). In de Joodse beleving is God zelf het die de mensen voorgaat in het omzien naar de ander in barmhartigheid, dat is naastenliefde van de daad. Dat is de basis van de *Zeven Werken van Barmhartigheid*, de vertaalslag in het geloof van de menselijke gemeenschap in het licht van God, ten diepste de grondslag van de kerk als betrokken op de samenleving. De scheppende God geeft structuur aan het leven. Een zevental staat symbool voor een volheid, hemel (3) en aarde (4) samen compleet. Zoals er zeven scheppingsdagen zijn (het getal van de volheid, inclusief rust!), zo groeiden er in de vroege kerk zeven profileringen van omzien naar de ander. De slotzin bij iedere scheppingsdag, 'en God zag dat het goed was', mag ook op ons onvolkomen handelen betrokken worden. De centrale belijdenis van Israël 'Hoor, Israël: de Here is onze God; de Here is één!' (Dt.6,5) wordt gevolgd door het gebod God lief te hebben. Jezus acht daarmee onlosmakelijk verbonden: Liefde tot je naaste, zoals je jezelf liefhebt (Mt. 22, 37-39).

In onze tijd is de Godsvraag groot geworden. Er zijn heel veel mensen die zich bij God niets meer kunnen voorstellen. Toch is het geen nieuwe vraag. In de Oudheid wordt een fundamenteel antwoord aan Godzoekers gegeven in de ontmoeting met de ander, vaak een vreemdeling die om hulp vraagt. Met hem of haar heeft zich (empathisch) iets van God geïdentificeerd (Vgl. Genesis 18, 1-18). In dit contact komen mensen God op het spoor. Wie hulp en/of gastvrijheid biedt, maakt dus kans op een Godsontmoeting, ook in een geseclariseerde tijd. Het gaat bij het hulpverleners dus niet om 'goede werken' of het verdienen van een plaatsje in de hemel. Het gaat wel om onbevooroordeeld openstaan en je laten verrassen door Gods barmhartigheid of je nu hulpverlener bent, of ontvanger van hulp. Dat verschil wordt gerelativeerd in het bewustzijn van Gods goedheid.

De Zeven Werken van Barmhartigheid zijn:

- 1 *De hongerigen voedsel geven (God zelf spijzigt Israël. Ex.16,12; vgl. Jes.58, 6-7)*
- 2 *De dorstigen laven (Num. 20, 7-13. God geeft Israël te drinken. Mozes moet spreken tot de rots!; Vgl. Ex.17,16 waar hij moet slaan!)*
- 3 *De naakten kleden (God zelf kleepte Adam en Eva, Gen. 3,21)*
- 4 *De vreemdelingen herbergen (Lev.19, 33-34; vgl. Genesis 18, positief: Abraham; negatief waarschuwend: Sodom)*
- 5 *De zieken bezoeken en verzorgen (Abraham op derde dag na besnijdenis bezocht door God Genesis 17,27 en 18,1 [Babylonische Talmud, B. Sotha 14a] en Izaak ziek van verdriet, Gen. 25,11)*
- 6 *De gevangenen bezoeken (God ziet het lijden van zijn volk in gevangenschap in Egypte en neemt zich voor het te bevrijden, Ex.3, 7-8)*
- 7 *De doden begraven (God zelf begroef Mozes, Dt. 34,6)*

Matteüs 25, 31-46 beschrijft een gelijkenis waarin Jezus zichzelf als de mensenzoon, heel verrassend identificeert, niet met de hulpverlener, maar met de behoeftige! Niemand, zowel de hulpverleners als degenen die weigerden te helpen hebben het in de gaten gehad. Kortom, wat in de gelijkenis doorslaggevend is, dat is niet de kwestie van een juist geloof, maar van liefdedaden die met dat geloof corresponderen (Vgl. Jacobusbrief). De Meester van Alcaer heeft een schitterende serie panelen geschilderd bij de Zeven Werken van Barmhartigheid (Rijksmuseum): In Hollandse steden staat Jezus steeds tussen de hulpbehoevenden, behalve als het gaat om het begraven van de doden. Dan bevindt hij zich als de Levende in de hemel, als overwinnaar die de gestorvene welkom heet in het huis met de vele woningen.

Het ambt van diaken geeft aan de dienende gestalte van de gemeente van Christus expliciet vorm in de praktijk naar buiten gericht en in de eredienst, met name bij het inzamelen van gaven en aan de Tafel van de Heer. Het Griekse woord 'diakonein' vinden we als zelfstandig naamwoord terug in Johannes 2,5 (de bedienden bij de Bruiloft te Kana), als werkwoord in Marcus 10,45 en Handelingen 6, 2-3, waar speciaal zeven mannen worden aangesteld om te bedienen bij de Tafelviering. In Romeinen 16, 1-2 beveelt Paulus een vrouwelijke diacones aan: Febe.

Vanouds is gerechtigheid (ook wel vertaald met recht) een belangrijk bijbels grondwoord (Hebreeuws: 'tsedaka'). Het woord komt heel veel voor in de psalmen, bij Jesaja en (in het Grieks, 'dikaiosunè') in de Romeinenbrief. Iedere Jood die met Psalm 1 leeft, wil zichzelf graag zien als een 'tsaddik', een rechtvaardige, een boom geplant aan waterstromen, die zijn vruchten (van gerechtigheid) geeft op zijn tijd. Wanneer Christus naar die vruchten vraagt, wordt hij teleurgesteld. Maar ons falen is niet het laatste woord. God is de rechtvaardige bij uitstek. Hij rechtvaardigt door het geloof (Romeinen 1,17), maar dat is de opmaat naar nieuwe daden van gerechtigheid (Jacobusbrief).

*Voor wie hem eren is zijn hulp nabij:
zijn glorie komt wonen in ons land,
trouw en waarheid omhelzen elkaar,
recht en vrede begroeten elkaar met een kus,
uit de aarde bloeit de waarheid op,
het recht ziet uit de hemel toe.
De Heer geeft al het goede:
ons land zal vruchten geven.
Het recht gaat voor God uit en baant voor hem de weg.*

(Psalm 85, 10-14)

Dat is een prachtig visioen van de komst van het Koninkrijk van God waarin vrede en recht in harmonie naast elkaar bestaan. Maar dat heeft altijd wegbereiders nodig (vgl. Jesaja 40). Er zit altijd een spanning tussen vrede en gerechtigheid. Vrede kan betekenen het toedekken van de status quo. Dat wil zeggen: valse rust, daar waar mensen juist onrustig zouden moeten zijn vanwege het onrecht. 'Ik kan uw samenkomsten niet luchten,' luidt de waarschuwing van de profeet Amos. Maar de Heer zegt ook: 'Laat het recht als water golven, en gerechtigheid als een immer vloeiende beek.' (Amos 5,24)

Kortom, wie hulp verleent en armoede bestrijdt doet daaraan goed en het is waar dat je de armen altijd bij je zult houden (Matteüs 26,11). Maar er is structureel onrecht dat om behartiging schreeuwt. Te vaak heeft de kerk aan 'incidentele' armoedebestrijding gedaan, toen structurele verbetering van de leef- en werkomstandigheden van mensen nodig was. Dweilen met de kraan open doen we allemaal, maar dat ontslaat ons niet van de opdracht tegelijk te letten op onrechtvaardige wetten, regels en gebruiken en te trachten deze waar mogelijk te verbeteren. Naastenliefde is meer dan aalmoezen geven. Sterker nog, houd je op die manier niet bepaald onrecht in stand? Mensen liggen aan het infuus, worden (onnodig?) afhankelijk gemaakt. Structurele zelfstandigheid zou veel beter zijn.

Probleem hierbij is de blinde vlek. Veel kerken waren eind 19^e eeuw zo bang voor ontwrichtende revoluties en zo gewend aan de sussende gedachte dat iedereen zijn plaatsje door God in de samenleving had aangewezen gekregen, dat men niet opkwam voor de arbeiders die werden uitgeknepen door fabriekseigenaren. Daar ligt een belangrijke wortel van de secularisatie.

3 De diaconale opdracht

De diaconale opdracht, waarbij de barmhartigheid centraal staat, wordt ons voorgehouden door de Protestantse Kerk in Nederland. In haar kerkorde van 2018 is in artikel V het ambt van diakenen als volgt omschreven.

De diakenen zijn in het bijzonder geroepen tot de dienst aan de Tafel van de Heer en het inzamelen en uitdelen van de liefdegaven, de dienst van barmhartigheid en gerechtigheid in gemeente en wereld, de toerusting van de gemeente tot het vervullen van haar diaconale roeping en de verzorging van de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente van diaconale aard.

In artikel X sub 2 is over de diaconale arbeid geschreven: De gemeente vervult haar diaconale roeping in de kerk en in de wereld door in de dienst van barmhartigheid en gerechtigheid te delen wat haar aan gaven geschonken is, te helpen waar geen helper is en te getuigen van de gerechtigheid van God waar onrecht geschiedt.

Ordinantie 8 bij de kerkorde (versie mei 2018), artikel 3 zegt over de diaconale arbeid:

1. De gemeente is geroepen tot de dienst van barmhartigheid en gerechtigheid door
  - - het betrachten van onderling dienstbetoon,
  - - het verlenen van bijstand, verzorging en bescherming aan wie dat nodig hebben,
  - - het deelnemen in arbeid ten behoeve van het algemeen maatschappelijk welzijn,
  - - het signaleren van knelsituaties in de samenleving en
  - - het bevorderen van de zorg voor het behoud van de schepping.
2. Deze roeping betreft zowel de diaconale opdracht in de gemeente en haar omgeving als de diaconale opdracht elders in de wereld.
3. De diaconale zorg in de gemeente en in haar omgeving krijgt gestalte in het leven van de leden van de gemeente, die worden opgewekt tot onderling dienstbetoon, tot voorbeden en tot de dienst van barmhartigheid en gerechtigheid in de wereld, als ook in de arbeid die door en onder leiding van de diakenen wordt verricht.
4. De gemeente vervult haar diaconale opdracht elders in de wereld met behulp van en onder leiding van de diakenen en, in samenwerking met de daartoe aangewezen organen van de kerk, met inachtneming van het bepaalde in ordinantie 14.

4 De vertaling naar taken voor de diaconie van de PgH

Om aan de diaconale roeping inhoud te geven, heeft de diaconie zichzelf een aantal taken opgelegd. Deze zijn verdeeld over het centrale college van diakenen en de wijkdiaconieën.

Het college van diakenen ziet als belangrijkste taken:

1. Geldwerving (collectes, donaties, erfenissen en legaten) voor projecten in binnen- en buitenland en verantwoord financieel beheer van de diaconale middelen (inclusief vermogensrechtelijke aangelegenheden)
2. Het beoordelen en steunen van diaconale projecten in Nederland én ontwikkelingslanden respectievelijk in samenwerking met de commissie binnenlands diaconaat (BD-commissie) en de commissie zending en werelddiaconaat (ZWO-commissie). Hier hoort ook bij het beoordelen van individuele aanvragen om incidentele hulp vanuit de wijkdiaconieën, groter dan € 750,- en het coördineren van hulpvragen zodat geen doublures optreden (cliënten die bij meerdere diaconieën aankloppen om hulp)
3. Bevorderen van onderlinge contacten tussen de diaconieën om de wijkacties beter bij elkaar bekend te maken
4. Communicatie en PR over diaconale aangelegenheden en vraagstukken van armoede en uitsluiting
5. Afstemming en samenwerking met andere partijen in het werkveld (instellingen en hulpverleningsinstanties)
6. Onderhouden van contacten met de overheid in diaconale aangelegenheden
7. Vorming en toerusting (training) van diakenen
8. Het college van diakenen wil inspireren, motiveren, coördineren en helpen faciliteren waar mogelijk, zodat de wijkdiaconieën geattendeerd worden en ruimte krijgen om zich creatief in te zetten voor gezamenlijke en wijk- en buurtgebonden doelstellingen.

De wijkdiaconieën zien als belangrijkste taken:

1. Activiteiten in en rond de eredienst: collectes, avondmaalsvieringen, voorbeden, rouw- en trouwvieringen, themavieringen, voorlichting en bewustwording ZWO.
2. Direct aan de kerk gerelateerde dienstverlening: auto-ophaaldienst, verjaardagsfonds, bloemendienst, ouderenwerk, huisbezoek, kerktelefoon
3. Diaconaat 'naar buiten gericht':

- a. Diaconaat in eigen gemeente: verwijzfunctie naar overheidsloketten/ hulpverleningsinstanties, bemiddeling van cliënten en samenwerking met zorginstellingen, omzien naar zieken, vakantieweken voor ouderen of gehandicapten
  - b. Zending en Werelddiaconaat (ZWO): speciale acties voor noodhulp en structurele hulp, in de veertigdagentijd, rond Kerst, zondagen voor het werelddiaconaat, najaarszendingsweek en op andere momenten van de kerkelijke kalender
  - c. Werkvakanties van jongeren in het buitenland
4. Organisatie en coördinatie van vrijwilligerswerk, met name voor speciale acties, huisbezoek, georganiseerde activiteiten met geestverwante organisaties, voedselbank, inloophuis, etc
  5. Communicatie en PR: voorlichting via Kerkbrink, wijkbladen, in zondagse vieringen, via predikanten en de website van de PgH.

5 Organisatie van de diaconie

De diaconie is op hoofdlijnen als volgt georganiseerd (dit staat gedetailleerder beschreven in de Plaatselijke Regeling van de PgH).

College van Diakenen

Het college van diakenen, als het centrale orgaan van de diaconie van de PgH, bepaalt de kaders waarbinnen het diaconale beleid gevoerd wordt, beheert de diaconale gelden, organiseert Hilversum-brede activiteiten (zoals de Voedselbankactie), ondersteunt de wijkdiaconieën en neemt deel aan overleg met externe organisaties. In ordinantie 11-4-2 van de Kerkorde van de Protestantse Kerk is geregeld dat de diaconie van de gemeente rechtspersoonlijkheid heeft en het college van diakenen – kerkordelijk - het bestuur van de diaconie vormt. Een afgevaardigde van het college van diakenen heeft zitting in het Breed Moderamen van de Algemene Kerkenraad. In het college van diakenen hebben de vijf wijkdiaconieën een afvaardiging (representativiteit). Daarnaast bestaat het college van diakenen uit een mogelijk boventallige voorzitter, secretaris en penningmeester alsmede een afgevaardigde van het ministerie van predikanten. De laatste functie uit te breiden tot diaconaal predikant voor een aantal uren, dit in samenhang met het beleid op de predikantsplaatsen van de Algemene Kerkenraad en het College van Kerkrentmeesters, verdient te worden geëxploreerd in de komende tijd. Het college van diakenen is zich bewust van verschillen in stijl en termijndenken in de verschillende wijken van de PgH. Het spant zich in het functioneren van zowel het centraal gestuurde deel van het werk als het deel dat wijk gebonden is, in goede harmonie te optimaliseren. Het ultieme doel is diaconie dicht bij mensen te brengen.

Wijkdiaconieën

Elk van de vijf wijkgemeenten heeft een eigen wijkdiaconie. De wijkdiaconie voert het beleid van het college van diakenen uit, waarbij elke wijk de ruimte krijgt om binnen dat kader eigen prioriteiten aan te brengen en accenten te leggen.

Commissie Zending, Werelddiaconaat en Ontwikkelingssamenwerking (ZWO-commissie)

De ZWO-commissie initieert activiteiten die te maken hebben met zending, werelddiaconaat of ontwikkelingssamenwerking en adviseert het college van diakenen hierover. In de commissie heeft uit elke wijk één afgevaardigde zitting. Een belangrijk onderdeel hiervan is het beoordelen van aanvragen voor ondersteuning van organisaties die in het buitenland werkzaam zijn. Daarnaast verzorgt de ZWO-commissie de communicatie over projecten en collectes op haar werkterrein. De ZWO-commissie rapporteert over het algemeen schriftelijk, maar voor behartiging van specifieke ZWO-zaken heeft een afgevaardigde van de ZWO-commissie altijd de mogelijkheid aan te schuiven bij de vergadering van het college van diakenen.

De commissie binnenlands diaconaat (BD-commissie)

De BD-commissie beoordeelt aanvragen voor ondersteuning van organisaties die binnen Nederland werkzaam zijn en adviseert het college van diakenen hierover. De BD-commissie rapporteert over het algemeen schriftelijk, maar voor behartiging van specifieke BD-zaken heeft een afgevaardigde van de BD-commissie altijd de mogelijkheid aan te schuiven bij de vergadering van het college van diakenen.

6 Speerpunten voor de komende vier jaar

Het motto van dit beleidsplan is 'Diaconie dicht bij mensen'. De zeven onderstaande speerpunten zijn hierop gericht. Nadat ze kort worden opgesomd, zullen ze hieronder een voor een worden uitgewerkt.

1. Zorg voor meer bekendheid van de diaconie, zowel binnen als buiten de kerk
2. Bouw aan een netwerk met andere instellingen en gemeentelijke organisaties en blijf dit onderhouden
3. Laat je stem horen waar gerechtigheid in het geding is
4. Zorg dat gemeenteleden meer geactiveerd worden en worden aangesproken op hun eigen verantwoordelijkheid als het gaat om diaconaat, en waar het gaat om hun diaconaal interessante activiteiten buiten de kerk, dat zij de ruimte ervaren elkaar daarin te betrekken of informatie daarover te delen
5. Sta open voor suggesties van gemeenteleden
6. Betrek jongeren nadrukkelijk bij diaconaat en ontwikkel een diaconaal kompas
7. Deel ervaringen met elkaar zodat je elkaar ook inspireert.

Ad 1 Zorg voor meer bekendheid en zichtbaarheid van de diaconie PgH

Een eerste vereiste om deze missie door te vertalen is dat we zichtbaar deze roeping uitdragen. Mensen moeten bekend zijn met onze roeping en ons kunnen vinden om ons daarop aan te spreken. Daarom zal de diaconie ervoor zorgen dat via de bestaande eigen communicatiemiddelen binnen de PgH (denk aan De Kerkbrink en PgH-websites) de diaconale opdracht met regelmaat onder de aandacht wordt gebracht en wordt geactualiseerd. Ruimte hiervoor dient beschikbaar te zijn in De Kerkbrink, in de wijk gebonden digitale en papieren nieuwsbrieven en op de diverse websites. Deze ruimte zal door de diaconie planmatig en zo actueel mogelijk worden ingevuld. Dus ook buiten de eigen communicatiekanalen zal de diaconie zichzelf presenteren, door vermelding op andere websites, naamsbekendheid bij organisaties buiten de Protestantse gemeente en door aanwezig te zijn bij evenementen waar hulpvragers mogelijk bijeenkomen en door bijeenkomsten voor doelgroepen zelf te organiseren.

Ad 2 Bouw aan een netwerk en onderhoud dit

De diaconie zal structureel contacten onderhouden met de burgerlijke gemeente en andere instanties om noden te inventariseren en ondersteuning aan te bieden. We kunnen ervan uitgaan dat we deze netwerken nodig hebben omdat de echte armen vaak geen kerkleden zijn. Het opbouwen en onderhouden van het netwerk zal zowel plaatsvinden in groepsbijeenkomsten (zoals het armoedebestrijdingsplatform) als in bilaterale bijeenkomsten. Daarnaast is er een bestaand netwerk van instellingen dat zich inzet voor mensen in de knel. Voor een deel bestaat dit uit min of meer gelieerde instellingen, zoals Kerk in Actie, Project 10-27, Voedselbank, Inloophuis Wording, SchuldHulpMaatje, Stichting Present, en de Pastoreslunch van de Raad van Kerken. De diaconie zal deze banden onderhouden en zich inzetten voor ondersteuning en waar mogelijk en nodig coördinatie om tot meer samenwerking te komen. Daarnaast zal de diaconie haar eigen kanalen gebruiken om deze instellingen bij anderen bekend te maken, bij voorkeur gebruik makend van aangeleverd promotiemateriaal en/of verslag van ervaringen.

Ad 3 Laat je stem horen waar gerechtigheid in het geding is

In de PgH en haar wijkgemeenten wordt onrechtvaardigheid waar mogelijk aan de kaak gesteld en worden initiatieven in dienst van het streven naar gerechtigheid ontplooid. Wat zouden blinde vlekken kunnen zijn in onze eigen tijd? Dit is een moeilijke vraag. We wonen in een 'global village'. Wie niet blind is ziet veel, maar de bedelaar zit zelden letterlijk aan de poort (Lucas 16,20). Onze beeldschermen zijn het eelt op onze ziel geworden. Je kijkt haarscherp door de lens van de camera, maar je ziet niet goed wat zich onder je ogen afspeelt want je hebt aangeleerd om het niet te voelen: racisme, discriminatie, vluchtelingen (Denk aan de documentatiefilm Human Flow van de Chinese conceptueel kunstenaar Ai Weiwei uit 2017, zien!), misbruik en geweld middels sociale media, Rohingya crisis, Yemen, Syrië, Irak, Haïti, Venezuela, Oost-Kongo... Op lang niet al die plaatsen kunnen wij er zinvol bij komen, maar waar dat wel kan, doen we dan ook echt iets om waardigheid en zelfstandigheid terug te geven? Pasklare oplossingen zijn er niet, maar beseffen wij urgentie en zijn wij alert? Gastvrijheid is een kerntaak die met gerechtigheid te maken heeft. In 2015 was de verwachting dat er veel vluchtelingen zouden komen (in onze omgeving op Crailoo). Die nood is inmiddels weggeëbd, maar de vluchtelingen van toen hebben nog steeds ondersteuning nodig om vervolgstappen, hetzij duurzame vestiging en inburgering, hetzij repatriëring en wederopbouw in het land van herkomst, te realiseren. Ook dit is diaconie dicht bij mensen.

Ad 4 Activeer gemeenteleden en spreek hen aan

De diaconie wil de diaconale opdracht meer laten samengaan in het pastoraat en predikanten en ouderlingen hierbij nadrukkelijk betrekken. In het pastoraat komen verborgen armoede en andere crisis gerelateerde problematiek in beeld. Alle gemeenteleden van de PgH hebben een diaconale opdracht. Het verschil tussen hulpverleners en hulpontvangers is niet de essentie in het levende lichaam van Christus dat de gemeente is. Dat scheidt telkens weer nieuwe mogelijkheden, diaconie is dicht bij dan veel mensen denken. Dat blijkt al uit de brede betrokkenheid van gemeenteleden bij instellingen en het vele vrijwilligerswerk dat zij doen. De diaconie zal gemeenteleden doorlopend hieraan blijven herinneren, maar heeft zelf op haar beurt de predikanten, ouderlingen en bezoekers nodig als voelhoorns. De diaconie wil excursies organiseren om gemeenteleden meer opmerkzaam te maken voor initiatieven die we met elkaar van de grond kunnen tillen.

Ad 5 Diaconie zonder drempels: Sta open voor suggesties van gemeenteleden

De diaconie werd helaas de laatste jaren soms gezien als een wat stoeve, moeilijk te benaderen vorm van hulpverlening. Dit is betreurenswaardig want de diaconie wil juist in contact staan met de gemeenteleden en initiatieven van gemeenteleden stimuleren en daarvoor, binnen afgesproken marges, speelruimte geven voor spontaniteit, zodat mensen hun hart kunnen laten spreken bij inzamelingen en acties. Het college van diakenen neemt zich voor over de komende periode verslag te doen van succesvolle acties die op initiatief van wijkdiaconieën en gemeenteleden zijn opgezet. In het algemeen stelt het college van diakenen vast dat het beleidsstreven is diaconie dicht bij mensen te brengen. Een te strakke benadering werkt ontmoedigend. Een soepeler kader scheppend beleid, met meer verantwoordelijkheid voor de wijkteams van diakenen, zal gaandeweg in de voorliggende beleidsperiode worden ontwikkeld en uitgeprobeerd.

Ad 6 Diaconie dicht bij jongeren

Jongeren in Hilversum leven, net als volwassenen, allemaal binnen hun eigen sociale context. Ze gaan naar school, zitten op een sport, doen mee aan activiteiten van de kerk, hebben vrienden, sommigen een baantje en zijn hard bezig om zich te ontwikkelen. Soms lijkt het vanzelfsprekend dat alle mogelijkheden om jezelf te ontwikkelen voor handen zijn. Toch is dat niet voor iedereen het geval. De diaconie wil jongeren helpen tot een diaconale grondhouding te komen. Dat betekent: buiten je eigen sociale context kijken naar mensen in andere contexten. Anno 2019 laten jongeren zich eerder informeren en inspireren dan overtuigen. Vele 'influencers' op internet vertellen door middel van filmpjes wat zij belangrijk vinden. Jongeren kijken deze filmpjes en kiezen in alles wat ze horen zelf

wat ze inspirerend vinden en willen meenemen voor hun eigen overtuigingen.¹ Voor de kerk is dat ook de manier om jongeren te benaderen, informeren en inspireren.

Het geloof kan een van de (kostbare) elementen van hun identiteit zijn, maar jongeren verlangen terecht dat geloven concreet relevantie heeft in het dagelijks leven. Een diaconale levenshouding kan de brug zijn tussen geloven en het dagelijks leven. Hoe kijk jij naar andere mensen? Hoe praat jij over andere mensen? Hoe kan jij de wereld een stukje beter maken? Veel jongeren zijn idealistisch ingesteld maar hebben tegelijk een pessimistisch wereldbeeld. Het liefst zouden ze de hele wereld beter maken of zelfs redden. De diaconie wil jongeren helpen de daad bij het woord te voegen op een schaal die bij hen past.

Het jeugddiaconaat in de PgH krijgt op verschillende manieren vorm. De jeugdwerker staat in dit verband op een scharnierplek tussen het college van diakenen, de wijken en de jeugd. Er kan aan verschillende vormen worden gedacht:

1. jongeren leren naar elkaar om te zien en handvatten te geven. Bijvoorbeeld: hoe troost je iemand?
2. jongeren leren dat diaconie zich ver weg af kan spelen. Bijvoorbeeld: door een actie voor een goed doel ver weg, door een diaconale reis
3. jongeren leren dat diaconie zich dicht bij af kan spelen: Bijvoorbeeld: In Hilversum zelf vrijwilligerswerk doen. Omzien naar de mensen in je kerk
4. bij de catechese, tienerdiensten en vastenweekend, kan de diaconie een hoofdthema zijn of een onderliggend thema: Bijvoorbeeld als we aandacht geven aan diaconie, of aan thema's als duurzaamheid, rechtvaardigheid, rentmeesterschap, barmhartigheid en omzien naar elkaar. Hoe kijk je naar andere mensen, hoe praat je over andere mensen
5. Behoud van de schepping: Het klimaat is een onderwerp waar jongeren zich mee bezig houden (klimaatstakingen). De diaconie kan zich aansluiten bij de klimaatdiscussie
6. wat is de rol van de diakenen? Door de diakenen genoemd: Ga naar jongeren toe en betrek ze erbij; diaconale actie binnen of met een vriendenkring; geef diaconale voorlichting op clubs of catechese en doe dat met enige regelmaat i.v.m. verloop binnen de doelgroep; creëer een diaconale standaard; laat jongeren een collectiedoel bedenken; wees als ouder gemeentelid authentiek en leef voor!

In de jaarplannen voor het jeugdwerk en de diaconie, zal verder concreet uitgewerkt worden welke activiteiten er gedaan worden. Bij de activiteiten maken we gebruik van bestaande organisaties in Hilversum en/of landelijk.

Ad 7 Deel ervaringen en inspireer elkaar

Privacy speelt bij ondersteuning een grote rol. Daardoor is het moeilijk om de impact van ondersteuning boven water te krijgen. Toch is inzicht van belang en zal op verschillende niveaus gerichte informatie worden gedeeld om als diaconie een totaalbeeld te krijgen van het resultaat, om elkaar te inspireren en te motiveren en om te verantwoorden.

De diaconie zal een verslaglegging opzetten waarin als bron van inspiratie verslag wordt gedaan van activiteiten en ondersteuning maar die ook voldoet aan de randvoorwaarde van privacy.

7 Financiële positie, inzamelingen en besteding van gelden

Enkele cijfers over 2018

De diaconie heeft per einde 2018 een vermogen van ruim €205.000. Hiervan is €21.000 uitgeleend en €184.000 vrije reserve. In 2018 werd aan collectes en giften €67.000 ontvangen en aan kosten en

---

¹ Jeugdtrends Innov8: <https://www.missionederland.nl/jeugdtrends>

ondersteuning €76.000 uitgegeven. Van dit bedrag zijn €8.000 onvermijdelijke kosten, €68.000 betreft hoofdzakelijk financiële ondersteuning. Er werd in 2018 €9.000 ingeteerd op het vermogen. Dit is een trend gedurende de afgelopen vijf jaren als gevolg van beleid dat is gevoerd.

Inzameling en besteding van gelden

Ten behoeve van onvermijdelijke kosten en om de ondersteuning van duurzame diaconale projecten en instellingen te garanderen wil de diaconie regelmatig collecten profileren. Deze zullen zoveel mogelijk van een bestemming die past binnen de aangegane verplichtingen worden voorzien zodat de gemeenteleden begrijpen waar hun geld heengaat. Collecteren 'voor de diaconie' zonder meer zullen we zoveel mogelijk beperken. Individuele financiële ondersteuning wordt betaald vanuit het vermogen. Instellingen en projecten worden financieel ondersteund door het houden van inzamelingen. De gever kan gericht doneren aan het doel dat vooraf bekend is of zich daarvan onthouden indien het doel in strijd is met eigen opvattingen. Vanuit de diaconie worden doorgaans geen rechtstreekse giften beschikbaar gesteld aan instellingen of projecten. Een uitzondering hierop is het mogelijk verstrekken van noodhulp om snel bij rampen leed te bestrijden. Hier willen we de komende tijd verder op reflecteren. Het college van diakenen wil alert zijn op tekenen van nood, in staat blijven flexibel en kordaat te reageren, en vanuit beleefde solidariteit aan draagvlak te bouwen als het gaat om verantwoord beleid ten aanzien van het eigen vermogen en hoe dit in te zetten waar nodig.

Onvermijdelijke kosten

Sommige kosten zijn onvermijdelijk vanwege het verplichte karakter of de voorwaarde voor continuïteit. Denk hierbij aan de afdracht aan de landelijke kerk en aan kosten om het plaatselijke diaconale apparaat draaiende te houden. Bij een gemiddelde collecte-opbrengst van € 700 betekent dit dat er ongeveer 11 keer per jaar ter dekking van deze kosten wordt gecollecteerd. Dat betekent dat er ongeveer 15 collecten meer dan in 2019 kunnen worden besteed aan nader in te vullen doelen, zoals thermometeracties, gezamenlijke gelabelde collecten of 'vrije' diaconale wijkcollecten.

Ondersteuning diaconale projecten

Alle overige collecten en giften worden bestemd voor diaconale doelen. De voorstellen komen van:

- De diakenen, voor activiteiten die zij zelf organiseren (bijv. de Samen op Vakantie week)
- De ZWO-commissie of de BD-commissie
- Gemeenteleden die bij organisaties betrokken zijn
- Overkoepelende organisaties als Kerk in Actie (KiA), Gereformeerde Zendingsbond (GZB) of Project 10:27
- Organisaties waar we nauw bij betrokken zijn, zoals SchuldHulpMaatje of Inloophuis Wording.

In het collecterooster dat jaarlijks wordt opgesteld zal in de beleidsperiode rekening worden gehouden met ongeveer 11 collecten 'voor de diaconie', zullen collecten worden bepaald die door bijvoorbeeld Kerk in Actie, Gereformeerde Zendings Bond of Project 10:27 worden aangedragen, maar zal met ongeveer 15 extra vrijgekomen collecten tov 2019 meer ruimte komen voor gezamenlijke gelabelde collecten of thermometeracties en vooral 'vrije' diaconale wijkcollecten. Deze collecten worden in het collecterooster vooraf bepaald, maar invulling van het doel kan tot enkele weken voor de collectdatum worden vastgesteld.

Bij uitzondering kunnen diaconale doelen door een gift worden bekostigd vanuit het vermogen. Dit is bijvoorbeeld mogelijk bij noodhulp om leed bij rampen snel te kunnen bestrijden. Bij voorkeur wordt dit, zoals hierboven gezegd, gekoppeld aan een noodhulpcollecte. Het collectebeleid moet ruimte bieden, deze op korte termijn als Protestantse gemeente gezamenlijk te organiseren. Het college van diakenen is voornemens hiertoe een actieve houding aan te nemen en alert te zijn op situaties die

zich voordoen, zodat de actualiteit en diaconaal handelen, ook in de beeldvorming, dicht bij elkaar staan. Wij beseffen dat noodhulpcollectes tot de verbeelding spreken. De acute aard en omvang van rampen en de onvoorspelbaarheid en het gegeven dat het mensen 'overkomt' en de wijze waarop er in de media veel aandacht voor wordt gegenereerd, maken tot geven bereid. Dat zien wij als iets om dankbaar gebruik van te maken. Tegelijk beseffen wij dat we als diaconie juist ook een belangrijke taak hebben in het steunen van langlopende initiatieven die werken aan duurzame ontwikkeling en verbetering en dat rampen gerelateerde acties daaraan vanwege romantische gevoelens van betrokkenheid of een hype, die gauw weer voorbij is, geen afbreuk mogen doen. Kwetsbare groepen die het structureel bijzonder moeilijk hebben maar misschien minder in beeld komen, blijven altijd onze aandacht vragen.

Individuele financiële ondersteuning

Individuele financiële ondersteuning speelt zich niet in de openbaarheid af. Daar kan ook niet per individu voor gecollecteerd worden. Het blijft nodig inzamelingen 'voor de diaconie' te laten plaatsvinden, maar we streven ernaar daar een goed (altijd geanonimiseerd) verhaal bij te hebben. Omdat overigens het vermogen van de diaconie vooralsnog ruim voldoende is zal gedurende het beleidsplan alle individuele financiële ondersteuning kunnen worden gegarandeerd gedurende de voorliggende periode.

Deze ondersteuning laat zich moeilijk vooraf inschatten, maar op basis van ervaring over afgelopen jaren zal dit bij ongewijzigd beleid leiden tot afname van het vermogen tussen €10.000 en €15.000 per jaar. Als de diaconale individuele nood door activiteiten beter zichtbaar wordt, kan dit bedrag oplopen tot naar verwachting € 25.000 per jaar in de komende jaren.

Vormgeving collecten: 'Betalen met een tikkie'

Er is steeds minder contant geld in de samenleving. Wat betreft de vorm waarin de collecten tijdens de kerkdiensten plaats vinden, zal worden geëxploreerd hoe deze meer bij de tijd te brengen, door bijv. bonnen met hogere waarden en elektronische vormen van betaling, waardoor verwacht mag worden dat mensen meer geven en hun collectegiften ook nog aftrekbaar blijven voor de belasting. Betalen met een tikkie of app heeft de toekomst, ook voor de diaconie. Ook zo komt een actieve diaconie dicht bij mensen. De diaconie zal samen met de kerkrentmeesters zoeken naar een geschikte collecte-app en deze introduceren.

8 Conclusie: Diaconie morgen dicht bij mensen

Diaconie dicht bij mensen, het moet wel hanteerbaar zijn. Het college van diakenen is er niet op uit allerlei taken van de wijkdiaconieën over te nemen. Het werk van het college van diakenen is voorwaarde scheppend en ondersteunend. Alles bij elkaar wordt op deze manier een bedding zichtbaar waarbinnen de rivier van diaconale daden in de PgH kan stromen en die hopelijk ook wel eens buiten zijn oevers treedt. In paragraaf 2 is daarom met betrekking tot barmhartigheid en gerechtigheid opzettelijk het onderwerp reflectie aan de orde gesteld. De bijbel is een rijke schatkamer als het gaat om bezinning op weerbare compassie, dat is naastenliefde die tegen een stootje kan. In God zien wij de grote opdrachtgever. De kerk is slechts een (kostbaar) instrument. In de wereld zijn tal van bondgenoten, waarbij naast andere kerken en allerlei hulpverlenende organisaties, christelijk en niet christelijk, de overheid niet moet worden onderschat. Zowel geestelijk als praktisch zal er de komende jaren naar worden gestreefd vanuit deze vooronderstellingen gemeentelieden te bekwamen creatief diaconale bijdragen te leveren. De toerusting waar het college zich voor wil inspannen begint bij de diakenen zelf. Het plan is om in het jaar 2019/2020 een aantal inhoudelijke avonden te beleggen over Joodse Wortels van Barmhartigheid. Over andere onderwerpen, sprekers, en inspirerende activiteiten zal worden nagedacht.

In paragraaf 1 werd vastgesteld dat de diaconie van gisteren niet dicht genoeg bij mensen leefde. Niet alleen jongeren leven met andere vormen. De hele wereld is aan het veranderen, ook als het

gaat om hulpverlening en het geven van geld voor goede doelen. Dat is alles bij elkaar een uitdaging waarbij niet alleen voor de wijken van de Protestantse gemeente, maar voor de hele kerk van Christus in Hilversum samenwerking erg belangrijk is. Als het gaat om directe en concrete nood van de medemens, houdt die eis tot samenwerking trouwens niet op bij de kerkmuren. Het college van diakenen van de PgH heeft niet de illusie het in z'n eentje te kunnen, maar dat hoeft ook niet. Samen kunnen wij de diaconale gestalte van de gemeente van Christus dichterbij mensen brengen, morgen, maar eigenlijk al vandaag.